

LEVENSSCHETS VAN WIJLEN DEN GENERAAL-MAJOOR DE FREMERY.

Wij verzoeken de Redactie van den *Militaire Spectator* de navolgende levensbijzonderheden van den, op den 2^{den} Februarij ll., te Oisterwijk in acht en zeventigjarigen ouderdom, overleden generaal-majoor DIDERIK ANNE DE FREMERY, eene plaats in haar Tijdschrift te verleen. Niet alleen de naauwe betrekking van bloedverwantschap tot den overledene, doen ons tot dat verzoek besluiten, maar ook de overtuiging dat het bewaardblijven der levensbijzonderheden van een' van hen, die aan de groote oorlogen van het keizerrijk deel namen, en wier getal steeds kleiner wordt, aan het leger en vooral aan menigeen onder zijne meerbejaarde krijgsmakkers belangstelling kan inzoemen.

Breda, 1 Maart 1855.

L. C. DE FREMERY,

1ste Luit. der Inf. aan de Koninklijke Akad. voor de Zee- en Landm.

De generaal-majoor DE FREMERY werd den 15^{den} Januarij 1777 te Gorinchem geboren.

In 1793, alzoo op achttienjarigen leeftijd, werd hij aangesteld tot 2^{den} luitenant bij de 7de Halve Brigade, en woonde reeds in het volgende jaar den veldtogt in Duitschland, onder de bevelen van den generaal DAENDELS bij. In 1797 werd hij onder

dienzelfden bevelhebber, met de expeditionnaire divisie die naar Engeland bestemd was, op de reede van Texel ingescheept, en in 1799 vinden wij hem weder bij de armee van het centrum in Noord-Holland, onder den generaal DUMONCEAU. Hier woonde hij de gevechten van Zijperdijk, Warmenhuizen, Bergen en Koedijk bij, en werd hij bij Bergen door een geweerschot in de dij gewond.

Kort daarna (10 April 1800) werd hij tot 1sten luitenant benoemd, en bleef in Noord-Holland bij het 8ste Regiment van de Bataafsche Infanterie van linie dienst doen. Dat hij zich ook in die tijden van momentaneele rust van de gunstigste zijde deed kennen, blijkt onder anderen uit eene verklaring van den chef van den generalen staf der troepen in het kamp van de Helder, waarin wij van hem lezen: » Cet officier *distingué sur tous les rapports* mérite les plus grands éloges » de ma part pour les bons services qu'il » a rendus. »

In 1804 werd hij ingedeeld bij de mobiele armee in het kamp van Zeist, onder den generaal MARMONT, en woonde in 1805 en 1806, ingedeeld bij de divisie van den generaal GROUCHY, den veldtogt in Oostenrijk bij en was tegenwoordig bij het beleg en de innahme van Ulm. De aanhoudende marschen en bivouaks hadden

zijn sterk gestel aangetast, zoodat hij, ten gevolge van een ongemak aan den voet, vierentwintig dagen in het hospitaal te Augsburg moest doorbrengen, hetwelk hij den 19^{den} November verliet, om met twee en twintig man eenige wagens met geld en krijgsbehoefden naar Weenen te brengen, van waar hij in December zijn regiment rejoigneerde.

In 1806 woonde hij, onder de bevelen van den Koning van Holland, den veldtogt in Pruisen bij, en was tegenwoordig bij den slag in het beleg van Hamel. Hij was in den loop van dat jaar aangesteld tot 1sten luitenant-adjutant majoor bij de garde van den Koning van Holland, en bleef daarbij tot October 1807, toen hij door de vermindering der garde geplaatst werd bij het 2de Regiment Hollanders.

Het is bekend welk een gewigtige rol de smokkelhandel in ons land speelde, ten tijde van de regering van Koning LODEWIJK: — door het gouvernement voor het uiterlijke tegengegaan, maar oogluikend toegestaan of bevorderd, was het voor de militaire magt, tot het beletten daarvan gedetacheerd, een uiterst moeilijke taak geworden. In het begin van 1808 werd ook de luitenant DE FREMERY tot dat einde in Oost-Friesland gestationneerd en in 't midden van velen, die zich daarbij vrij aanzienlijke sommen wisten te verwerven, met manschappen, die overvloed van geld hadden en gouden horologies op zak droegen, wier herkomst aan geen twijfel onderhevig was, ten doel aan de meest verleidelijke aanbiedingen, en toch door al die omstandigheden buiten magte zijne taak in al haren omvang

uit te voeren, gedroeg hij zich steeds met de striktste eerlijkheid, en was door niets van zijn pligt af te brengen, zelfs niet door de klaarblijkelijke onmogelijkheid om te vervullen wat hem was opgedragen. Deze rechtschape handelwijze mag dan ook wel de oorzaak geweest zijn, dat men hem van dat tooneel der geprivilegeerde smokkelarij wegnam en hem de order gaf naar Spanje te marcheeren.

Dit oorlogstooneel was het voornaamste van zijne belangrijke militaire loopbaan. Van 1808 tot 1814 diende hij daar achtereenvolgens onder de bevelen van den Koning van Spanje, den maarschalk VICTOR, den generaal SEBASTIANI, den maarschalk SOULT, de generaals CAFFARELLI, CHASSÉ, CLAUZEL, de kolonels PFAFFENRATH, ABERSON en anderen. Hier woonde hij, behalve eene menigte schermutselingen, vooral met de guerilla's, de volgende veldslagen en gevechten bij: in 1809 den 17 Maart *Mesa d'Ibor*, 18 Maart *Val de Canjas*, 28 Maart *Medellin*, 27 en 28 Julij *Talavera de la Reyna*, 5 Aug. *Aranjuez*, 9 Aug. *Toledo*, 11 Aug. *Almonacit*, 18 Nov. *Aranjuez*, 19 Nov. *Ocana*; 1810, 18 Junij *la Solano*, 21 Junij *Alcaras*, 25 Sept. *Argamasilla*, 4 Oct. *Portillano*, 11 Nov. *Algonde*, 4 Dec. *la Calsada*; 1811, 11 en 14 April *Almasette*, 15 Julij *Ubeda*, 17 Julij *Torre et Molino Alto*, 14 Aug. *Casorto*; 1812, 6 Aug. *Pancorbo*, 24 Aug. *Posa*; 1813, 1 Jan. *Arsenega*, 2 Jan. *Ville-Nueva* enz.

Uit deze eenvoudige opgave reeds blijkt het, welk aandeel hij aan de gebeurtenissen van dien tijd op dat moeilijke oorlogstooneel genomen heeft. Eene aantekening van zijne eigene hand geeft ons

eene soort van itinéraire, die bijna dag voor dag de plaatsen opgeeft waar hij zich bevond, waaruit eenigermate de kracht en inspanning kunnen afgemeten worden, die daartoe werden vereischt. Zoo vindt men daarin bijv. een tijdsverloop van nog geen twee maanden, gedurende hetwelk, behalve de gevechten die er werden geleverd en waarbij hij tegenwoordig was, niet minder dan vijf-en-twintig nachten gebivakkeerd werd.

Overal en ten allen tijde onderscheidde hij zich in die moeilijke periode zijns levens door onomstootbare koelbloedigheid en dapperheid. Als een karakteristiek bewijs daarvan is ons verhaald geworden, hoe hij gewoon was, als er heete oogenblikken op handen waren, met de grootste kalmte zijne pijp te stoppen, welk voorbeeld van verachting van 't gevaar nooit naliet gunstig op het moreel zijner manschappen te werken. Zij waren hier dan ook zoo aan gewoon, dat zij in die gevallen al reeds vooruitzagen, wat er komen zou. «Jongens», zeiden ze dan tot elkander: «'t zal er weér spannen; de oude «stopt zijn pijp.»

Bij den hierboven aangehaalden slag van Mesa d'Ibor, op den 17 Maart 1809, hadden de Spanjaarden eene sterke stelling ingenomen. Vier regimenten van het Deutsche legioen hadden vruchteloos na elkander die stelling aangevallen, toen eindelijk het 2de regiment Hollanders, na een moeilijken marsch op één gelid door het gebergte, en hoewel het veel door het vijandelijk vuur geleden had, de stelling aanviel, overvleugelde en vermeesterde. Hierbij onderscheidde de luitenant DE FRE-

MERY zich bijzonder door zijne dapperheid (1).

In Julij 1809 verliet het korps Estramadura en plaatste zich tusschen Madrid en Talavera de la Reyna, ten einde de vijandelijke armée die uit Portugal kwam, haren togt naar Madrid te beletten. Den 25, 26 en 27 dier maand nam het Hollandsch regiment deel aan den grooten slag bij Talavera de la Reyna (2). Ook hier was het gedrag van DE FREMERY, als altijd, een voorbeeld van dapperheid, vooral bij het ontzetten der vaandels. Na den slag bij Almonacit te hebben bijgewoond, nam hij den 28 Nov. eveneens deel aan die bij Ocana, waar de armée onder Koning JOSEPH en den maarschalk Victor ruim 25000 gevangenen maakten (3). Ten gevolge van zijn loffelijk gedrag was hij den 6 Sept. tot kapitein bij de voltigeurs van zijn toenmalig regiment aangesteld geworden. Wij willen de beide dagorders, die hierop betrekking hebben, hier inlasschen, daar zij als eene kleine bijdrage tot de geschiedenis van de Hollandsche troepen in Spanje, welligt eenig belang kan hebben:

*Hoofdkwartier van Toledo, den
19 van Wijnmaand 1809.*

Orde van den dag,

Zijne Majesteit een blijk willende geven van Hoogstdezelfs tevredenheid over het gehouden gedrag van de troupes der Bri-

(1) Meerdere bijzonderheden omtrent dezen slag vindt men in BOSSCHA *Ned. Heldendaden te Land*, deel III, bladz. 332.

(2) Zie BOSSCHA, deel III, bladz. 334.

(3) Zie BOSSCHA, deel III, bladz. 370.

gade, heeft op den 6^{en} en 8^{en} van Herfst-
maand, gedaan de navolgende benoe-
mingen:

van de colonel LYCLAMA A NYHOLT tot
brigadier, van de lieut.-col. VON PFAFFEN-
RATH tot collonel, commandant van 't 2^e reg.
inf. van ligne;

van de capiteins GROENIA, STEINS BISCHOP,
VAN NIJVENHEIM, ABERSON en NOGUES tot
lieut.-colonels;

van de 1^e lieut. DE FREMERY, STOEKER,
SCHÖNSTADT en SPRENGER tot capiteins, van
de lieut. SMIT, BOELEN en ARENDSMA tot
1^{en} lieut.,

en van den adj.-onderoffi. VAN WESSEM,
en de sergeant DE WINTER tot lieutenants.

Alle welke voornoemde officieren, bij
het 2^e Regiment zullen gevoerd worden,
en geplaatst zooals den generaal, ten
meesten nutte Zijner Majesteits dienst zal
vermeenen te behooren.

Conform register, den ritmeester chef
van de generale staf der Hollandsche bri-
gade in Spanje.

(w. g.) ZUYLEN VAN NYEVELD.

Hoofdkwartier te Toledo, den
19^e van Wijnmaand 1809.

Orde van den dag,

Zijne Majesteit den Koning, op nieuw
een blijk willende geven van deszelfs goed-
keuring over 'tgehouden gedrag van Hoogst-
deszelfs troupes in Spanje, heeft bij de-
creet van den 11^{en} van Herfstmaand,
n°. 25 bepaald.

«Dat iedere veldtogt in Spanje voor
dubbeld zoude worden aangerekend.»

Waarvan de exacte staten zullen opge-

maakt worden, om bij 't ministerie van
oorlog te worden geconserveerd, van alle
de Heeren officieren, welke deze veldtogt
bijwoonen, terwijl de corpsen op de sig-
nalements-registers exacte aantekening
zullen moeten doen van alle onderofficieren
en verdere manschappen, welke mede bij
de armée in Spanje zijn geëmployeerd.

Conform register, de ritmeester chef
van de generale staf van de Hollandsche
troupes in Spanje.

(get.) VAN ZUYLEN VAN NYEVELD.

Den 8ten Augustus 1812 ging hij over
als kapitein eener grenadier-kompagnie
bij het 150de Fransche regiment van linie.

De Hollanders kregen nu de cervolle
doch moeilijke opdracht, de gevangenen
in onderscheidene kolonnes naar Baijonne
te brengen. Het is bekend, hoe hoogst
moeijelijk die taak, op dat terrein en bij
den geest die de Spaansche natie be-
zielde, was. Met het meeste beleid en
met dezelfde onwrikbare dapperheid kweet
zich de kapitein DE FREMERY ook hier van
zijn pligt. Een geruimen tijd bleef het
Hollandsche regiment belast met het ge-
leiden van gevangenen, koeriers, gene-
raals, krijgsbehoefden enz., dat tot eene
menigte kleine gevechten met de Spaansche
partijgangers aanleiding gaf, waaronder
een tweedaagsch gevecht bij het escorteren
van den generaal SEBASTIANI door de Sierra-
Morena, in hetwelk DE FREMERY zich aan
het hoofd zijner voltigeur-kompagnie bij-
zonder onderscheidde. Later bragt het
bataillon den maarschalk MORTIER veilig
door het gebergte, terwijl het daarna den
maarschalk VICTOR, onder gestadige kleine

gevechten uit la Mancha naar Baijonne geleidde.

In 1812 trok de divisie uit la Mancha naar de Baskische provinciën, om tegen den partijganger MINA te ageeren. Het bataillon moest bij dien togt een groot konvooi van gevangenen, een veertigtal generaals, hoofd- en andere officieren, roerende goederen van allerlei aard van Koning JOZEF, waaronder de kostbaarheden der Spaansche kroon enz. geleiden.

Bij Pancorbo gekomen, werd het eensklaps aangevallen door den partijganger LONGAZ, die zich daar in eene hinderlaag had geplaatst. 5500 man infanterie en kavallerie met twee stukken geschut vielen op het bataillon, dat slechts 500 man sterk was, en nog daarenboven een konvooi te geleiden had, aan. De strijd werd evenwel niet alleen volgehouden, maar met roem geëindigd; het konvooi defileerde zonder eenig verlies en kwam behouden te Pancorbo. Niet weinig bragt hiertoe de houding van den kapitein DE FREMERY bij, aan wien de gewigtige taak was opgedragen, met zijne flankkompagnie, bij welke ook zijne twee officieren HERKENRATH en COLSON ABERSON zich loffelijk onderscheidten, de uiterste achterhoede te vormen. Het bataillon verloor 20 dooden en 80 gewonden in dit gevecht, 't welk den roem der Hollandsche wapenen in dezen veldtogt daardoor nog vermeerderde (1).

In 1815 was de kapitein DE FREMERY gedurende negen maanden geblokkeerd in de vesting Santona, die aan de land- en

zeezijde door de Engelschen en Spanjaarden was ingesloten, en onderscheidde zich ook daar weder door zijne dapperheid bij menigvuldige uitvallen. Den 29sten September kwam er eene Fransche sloep in de vesting aan, die door het blokkadeskader had weten heen te komen, en bragt hem onder anderen te tijding, dat hij reeds den 2^{den} April tot luitenantkolonel, chef de bataillon benoemd was, tegelijk met de order om zich onmiddellijk naar Parijs te begeven. Hoe hagchelijk de onderneming ook ware, begaf hij zich toch onverwijld in de sloep, en het gelukte hem daarmede aan de waakzaamheid der Engelschen te ontkomen. Zoodra hij op de Fransche kust geland was, reisde hij dag en nacht door naar Parijs, waar de order voor hem gereed lag, deel te nemen aan den veldtogt tegen de Russen. De gebeurtenissen hadden intusschen den bekenden voor NAPOLEON zoo noodlottigen loop genomen, zoodat hij dien ten gevolge tot November in Parijs bleef, eene nadere bestemming afwachtede, die hem dan toen gegeven werd. Hij kreeg namelijk den last zich naar Brussel te begeven en daar een bataillon Belgische militie te organiseeren. Met den meesten ijver kweet hij zich hiervan, hoewel de bezwaren niet gering waren, daar hij zijn bataillon moest zamenstellen uit eene geheel ongeregelde massa, waarbij geen enkel enig denkbeeld van het militaire had, en waaruit hij toch zijn geheele kader moest kiezen. Toch duurde het slechts zeer korten tijd toen hij zijne manschappen reeds in het vuur moest brengen. Hij werd met zijn bataillon ingedeeld bij het 1ste korps der

(1) Zie de nadere bijzonderheden van dit gevecht in BOSSCHA, *Néerl. Heldendaden te Land*, deel III, bladz. 330.

groote armée onder den generaal MAISON, en nam den 24sten Januarij 1814 aan het gevecht bij Luik, den 28sten Januarij aan dat bij Leuven deel. Wanneer men na-gaat, dat er onder die jonge soldaten nog enkele waren, die gedurende de aanval-len van den vijand nog met de lading moesten geholpen worden, dan voorzeker moet men den chef hoogelijk roemen, die er nog zulk een schitterende uitkomst mede verkreeg, dat in de legerorde van den 29sten Jan. 1814, onder anderen van hen gezegd wordt; » La bravoure et le sang-froid que les officiers, sous-officiers et sol-dats ont montré en imposèrent à l'ennemi. Il n'osa pas entamer les tirailleurs, et après diverses charges infructueuses, il fut forcé de respecter deux petits carrés que for-maient le 72me et la compagnie de voltigeurs de la garde etc. » — En verder:

» Le général en chef se plaît à louer hau-tement l'intrépidité avec laquelle on a combattu etc. »

Alleen hieruit zou men dus reeds bij gevolgtrekking kunnen opmaken, welk aan-deel de wakkere bataillonschef aan deze feiten moet gehad hebben; maar wanneer wij daarenboven vermeld vinden, dat in het eerste gevecht zijn paard door zeven kartetskogels gedood werd, terwijl een achtste hem eene kneuzing aan de knie toebragt, terwijl hij in het tweede weder eene wond aan het been bekwam, door een der drie kogels die ook daar zijn paard neêrvelden, dan verkrijgen wij de zekerheid, dat hij weder als altijd geweest is op de plaats, die hij voor de plaats der eer hield, dat is: in het heetste van den strijd.

Hij werd dan ook den 6^{den} Februarij daaraanvolgende benoemd tot ridder van het Legioen van Eer, eene onderscheiding reeds lang door hem verdiend, maar die de loop der omstandigheden en de min of meer valsche positie waarin de Hol-landsche troepen, ingedeeld bij een Fransch leger, in dienst van den Spaanschen Ko-ning zich bevonden, hem tot nu toe had onthouden.

In den loop van dit jaar vinden wij hem bij de reserve-armee onder den ge-neraal TINDAL.

Het is overbekend, onder welke verschil-lende omstandigheden de overgang van de Hollandsche officieren uit het Fransche leger naar het onze plaats had. De lui-tenant-kolonel de FREMERY achtte zich, door zijn eed aan NAPOLEON gedaan, verbonden; en hoewel de Franschen de vreemde of-ficieren begonnen te wantrouwen en ook hem naar het binnenland bij het 115^e re-giment overplaatsten, van waar evenwel de Minister van Oorlog, op aandrang zijner chefs, hem weder bij zijn vroeger korps terugplaatste, bleef hij den Keizer tot aan diens val getrouw, en eerst toen, niette-genstaande men hem bij het Fransche leger den rang van kolonel aanbod, ver-zocht en verkreeg hij zijn ontslag en vertrok den volgenden morgen naar het vaderland. De volgende brief, door al de officieren van zijn bataillon onderteekend en hem overhandigd, was een streeleend bewijs hunner hoogachting, en moge hier eene plaats vinden, omdat hij waarheid bevat in den volsten zin des woords:

72me Regiment de ligne, 2e bataillon.

Nous soussignés officiers du 2me bataillon du dit régiment, certifions et attestons que monsieur DE FREMERY, chef de bataillon, chevalier de la légioen d'honneur, s'est toujours conduit avec honneur et probité, que dans les différens combats que nous avons livrés aux ennemis de la patrie, il a toujours montré le sangfroid et l'intrépidité qui caractérise le vrai courage; qu'il a constamment mérité notre estime et notre confiance, et qu'il a cherché, par tous les moyens possibles, à faire le bonheur de ses subordonnés, tant par une sage administration, que par une équité que rien n'a jamais pu troubler.

Nous aurions manqué à notre devoir le plus essentiel, si au moment de perdre notre brave commandant, nous ne lui donnions une preuve authentique de notre amour et nous ne lui exprimions d'une manière au delà de toutes expressions, combien sa perte nous est sensible.

MAUBEUGE, le 14. Mai 1814.

Volgen de handteekeningen.

In zijn vaderland teruggekomen, vond hij de plaatsen bezet; hij bleef dus gedurende eenigen tijd op halve soldij en werd eerst den 18 October 1814, aangesteld tot majoor met rang van luit.-kolonel, rang nemende van 26 Junij 1814 bij het 2^e bat. Hollandsche militie-infanterie. Den 2^e April 1815, werd hij aangesteld tot luit.-kolonel bij het 22^e bataillon landmilitie dat te Brugge moest worden opgericht; den 5 Mei 1825 werd hij kommandant van het depôt der 2^e afdeeling infanterie,

den 20 Dec. 1826 kolonel en plaatselijk kommandant te Ostende, en werd 21 Julij 1828 in denzelfden rang te 's Hertogenbosch geplaatst. Ook hier kweet hij zich bijzonder van zijne moeilijke taak in de dagen der Belgische omwenteling, en mogt dan ook den 25 Mei 1855 een blijk van Zijner Majesteits goedkeuring ontvangen, ter zake van de buitengewone diensten gedurende die tijdsomstandigheden. Den 19 Februarij 1858 ontving hij den rang van generaal-majoor en werd 27 April 1840 op pensioen gesteld. Bij zijn vertrek uit 's Bosch, ontving hij van den stedelijken raad een brief, waarin deze verzekerde, steeds met dankerkentenis te zullen gedenken aan de veelvuldige diensten door hem in zijne hoogstmoeijelijke betrekking, in de hageheijkste tijden, zoo aan de stad als aan de ingezetenen bewezen.

Wij kunnen deze schets niet beter eindigen dan met de woorden ons dezer dagen omtrent zijn karakter geschreven, door een zijner vroegere wapenbroeders en chefs, wien wij bij dezen openlijk onzen hartelijken dank betuigen voor zijne gegevene inlichtingen, waarvan wij ruimschoots gebruik hebben gemaakt.

« Van 1795 tot 1815 in verschillende tijdpunten met uwen oom gediend en vele dagen van gevaar met hem doorgebracht hebbende, heb ik hem leeren kennen als een allerbraafst soldaat, bijna zonder wederga; zijne leer bestond uit lijdelijke gehoorzaamheid, zonder morren of tegenstreven te volbrengen wat hem gelast werd, stipte gehoorzaamheid te vorderen van alle ondergeschikten, een goed voorbeeld in alles te geven en zorg voor allen te

dragen, waardoor zijne bevelen vollediger werden uitgevoerd; volmaakt eerlijk man, braaf in den volsten zin, overleggende en trouw in alle geldelijke zaken zoo voor zich-zelfen als voor zijne ondergeschikten, uiterst dapper zonder roekeloosheid, een trouw vriend, die liever zich-zelfen dan zijne vrienden of bekenden te kort zou

doen; iemand die in al zijn doen er naar streefde den roem der Hollandsche wapenen te verhoogen, zonder eigenbelang of bijkomende inzigtjen."

Deze eenvoudige woorden, die reine waarheid behelzen, zijn de schoonste lofspraak, die den gestorven veteraan zouden kunnen gegeven worden.